Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ІННОВАТИКА
У ВИХОВАННІ

Збірник наукових праць

Випуск 1

Засновано у 2015 році

Рівне – 2015

УДК 37 : 005.591.6
І - 66
ББК 74.200

Інноватика у вихованні : зб. наук. пр. Вип. 1 / упоряд. О. Б. Петренко ; ред. кол. : О. Б. Петренко, Н. М. Гринькова, Т. С. Ціпан та ін. – Рівне : РДГУ, 2015. – 288 с.

До збірника увійшли наукові праці, здійснені у галузі теорії і методики виховання. Статті спрямовані на багатоаспектне висвітлення основних напрямів, сучасних підходів до змісту, форм і технологій виховного процесу, починаючи від дошкілля і завершуючи вищою школою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Петренко Оксана Борисівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Заступники головного редактора: **Гринькова Надія Михайлівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Відповідальний секретар: **Ціпан Тетяна Степанівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної ради:

Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, Академік-секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Бех І. Д., доктор психологічних наук, професор, академік НАПН України, директор Інституту проблем виховання НАПН України;

Пустовіт Г. П., доктор педагогічних наук, професор, Вчений секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України;

Павелків Р. В., доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету;

Коберник О. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики трудового і професійного навчання, директор Інституту природничо-математичної та технологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Лобода С. М., доктор педагогічних наук, професор, доктор габілітований, професор звичайний Вищої школи інформатики і прикладних наук (м. Лодзь, Республіка Польща).

Члени редколегії:

Безкоровайна О. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання іноземних мов Рівненського державного гуманітарного університету;

Вербець В. В., доктор педагогічних наук, професор, декан художньо-педагогічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету;

Войтович І. С., доктор педагогічних наук, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та інформаційних засобів навчання Рівненського державного гуманітарного університету;

Лісова С. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;

Литвиненко С. А., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету;

Карпенчук С. Г., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і методики виховання Рівненського державного гуманітарного університету;

Поніманська Т. І., кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки і психології (дошкільної і корекційної), проректор з наукової роботи Рівненського державного гуманітарного університету;

Федяєва В. Л., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Херсонського державного університету;

Шугаєва Л.М., доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету;

Ящук І. П., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету початкової освіти та філології Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії;

Бісовецька Л. А. кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання РДГУ;

Дупак Н. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання РДГУ.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації КВ № 21161-10961Р.

Упорядники: проф. **Петренко О.Б., доц. Ціпан Т.С.**
Науково-бібліографічне редагування: **наукова бібліотека РДГУ**

Рецензент:**Пустовіт Г.П. -** доктор педагогічних наук, професор, вчений секретар Відділення загальної педагогіки та філософії освіти НАПН України

Друкується за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол №9 від 24 квітня 2015 р.)
Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2015

ЗМІСТ

Передмова 6

Бех І.Д. Особистість у контексті орієнтирів розвивального виховання 7

Пустовіт Г.П. Теоретико-прикладні складові інноваційного розвитку системи позашкільної освіти і виховання 14

Павелків Р.В. Структура, зміст та детермінанти морального розвитку особистості: ретроспекція та перспективи 24

Петренко О.Б. Інноватика у вихованні: засадничі положення 38

Карпенчук С.Г. Мета виховання як соціально-педагогічна стратегія 48

Кристопчук Т.Є.Особливості формування готовності вчителя до здійснення педагогічної діяльності та виховання учнів у країнах західної Європи 59

Лісова С.В. Проектування інноваційних педагогічних систем підготовки фахівців у галузі технологічної та професійної освіти 70

Литвиненко С.А., Кіт Н.В. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до естетичного виховання молодших школярів у процесі педагогічної практики: рефлексивний підхід 78

Баліка Л.М. Екстраполяція досвіду роботи шкільної бібліотеки у процесі розвитку інтересу до читання 86

Бісовецька Л.А. Українські мультфільми як засіб морального виховання дітей 93

Бричок С.Б., Павелків О.М. Роль психолого-педагогічної діагностики у проектуванні виховної діяльності педагога 103

Гринькова Н. Формування моральної вихованості молодших школярів: теоретичний та практичний аспекти 111

Дупак Н.В. Інноваційна діяльність як складова професійної компетентності майбутнього вчителя 119

Кособуцька Г.П. Організаційно-педагогічні умови національно-патріотичного виховання підлітків у позакласній роботі 127

Сергєєва Н.В. Соціально-психологічний аналіз проблеми ціннісно-орієнтованої активності молодших підлітків 139

Сойчук Р.Л. До проблеми сутності національного самоствердження особистості 147

Стельмашук Ж.Г. Екстраполяція досвіду виховання дисциплінованості учнів вітчизняних шкіл в умовах роздільного навчання (1943-1954 рр.) у сучасну систему освіти і виховання 157

Ціпан Т.С. Сюжетно-рольові ігри як засіб громадянського виховання 170

Доробки молодих науковців

Беднарська А.А. Педагогічні ідеї В. О. Сухомлинського щодо естетичного виховання: актуалізація досвіду 181

Вознюк М.О. Організація превентивного виховання в загальноосвітній школі: управлінський аспект 186

Єремейчук В.І. Розвиток В. О. Сухомлинським індивідуалізованого підходу до важких дітей 192

Зінченко А.В. Морально-ціннісні орієнтації як умова формування гуманістичного спілкування молодших школярів 198

Зубок О.В. Засади розвитку креативних здібностей школярів 205

Карпович Ю.В. Психолого-педагогічні особливості виховання дисциплінованості учнів молодшого шкільного віку 212

Кличко А.О. Теоретичні основи виховання національної гідності молодших школярів у позаурочній діяльності 221

Кондратюк К.С. Проблема національного виховання учнівської молоді у педагогічних дослідженнях класиків української педагогіки 229

Конончук Д.В. Виховання у молодших школярів ціннісного ставлення до природи в позаурочний час 235

Корпан І.В. Обґрунтування та змістова характеристика готовності майбутніх вчителів початкової школи до роботи з інтелектуально обдарованими учнями 241

Марієн Ю.С. Зміст та особливості формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі педагогічної практики 247

Мацько О.В. Виховне середовище як засіб формування культури здоров’я у молодших школярів 253

Нікитчук А.О. Вікові аспекти громаднського виховання учнів молодшого шкільного віку 259

Полюхович М.І. Проблема формування національної самосвідомості учнів молодшого шкільного віку в науковому дискурсі 265

Сінокоп О.В. Формування гуманістичних цінностей у майбутніх вчителів початкових класів 274

Якимець М.Г. Проблема підготовки майбутніх учителів початкових класів до організації художньої творчості учнів 281

Відомості про авторів 287

О. Б. Петренко

ІННОВАТИКА У ВИХОВАННІ: ЗАСАДНИЧІ ПОЛОЖЕННЯ

Анотація. У статті пропонується теоретичний аналіз засадничих положень інноватики у вихованні. Інноватика у вихованні розглядається як цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм, адаптації виховного процесу до нових вимог; як своєрідний педагогічний експеримент, започаткований автором інноваційної ідеї за підтримки і педагогів, і батьків, що спрямований на якісно новий результат у вихованні дітей.

Доведено, що конкретна фундаментальна задача в рамках загальної проблеми, вирішення якої передбачається в межах інноватики у вихованні, полягає у виробленні системного підходу до обґрунтування, розроблення і впровадження інноваційних технологій виховного процесу, що враховує і адекватно реагує на виклики соціально-педагогічного середовища, узгоджує і впорядковує інновації різних рівнів (державного, регіонального, інституційного).

Ключові слова: інноватика, інноватика у вихованні, виховний процес, інноваційні виховні технології.

Постановка проблеми. Суспільні та соціальні тенденції розвитку України в контексті її інноваційної політики потребують розгортання інноваційної діяльності у педагогічній практиці, яка характеризується пошуком шляхів підвищення ефективності виховного процесу.

Інноваційна діяльність, інноваційні процеси – поняття, що мають самі різноманітні і широкі тлумачення. Розмитість і неконкретність при поширеності вживань цих понять до певної міри впливають і на процеси, які стосуються усього нового, включаючи нові технології, нові прикладні розробки у галузі освіти й виховання, зокрема.

Досить широке і неконкретне тлумачення інноваційних процесів, діяльності охоплює все, що сприймається як науковий прогрес, відтак, потребує уточнень і конкретизації. При цьому зміна парадигми виховання з традиційної на особистісно-орієнтовану потребує оновлення змісту, форм і методів роботи освітніх закладів, розробки інноваційних технологій, формування у педагогів інноваційного стилю їхньої діяльності.

Інноваційна стратегія розвитку сучасного освітньо-виховного процесу зумовлює створення технологій для забезпечення його якості, зазначається у Законі України «Про інноваційну діяльність» та «Положенні про порядок здійснення освітньої інноваційної діяльності» [9]. Отже, виникає потреба не лише теоретико-методичного обґрунтування і впровадження інноваційних технологій у виховний процес навчальних закладів різного типу, потреба у підготовці педагогів до здійснення такої діяльності, а, насамперед, уточнення й конкретизації самого поняття «інноватика у вихованні».

Поряд із незаперечними досягненнями у сфері інноватики взагалі, подальший розвиток української освіти стримується внаслідок недостатньої вирішеності завдань наукового характеру. В. Кремень відзначає, що «масова практика інноваційного руху в освіті з усією гостротою пред’явила рахунок педагогічній науці, її пояснювально-перетворювальному потенціалу. Природне бажання педагогів-новаторів обіпертися на цілісний науковий фундамент виявляється часто-густо незадоволеним через об’єктивну незавершеність сучасного педагогічного знання» [6, с. 80].

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Проблеми інноваційних перетворень в освіті були предметом досліджень учених різних країн, які прагнули усунути її консервативність (П. Блонський, Г. Ващенко, Д. Дьюї, О. О’Нейл, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Уошборн,

Я. Чепіга, С. Шацький та ін.). І хоча інноваційна активність педагогів виявлялася хвилеподібно, – кожен час залишив помітний слід у цьому історичному поступі [3].

У 90-х роках XX століття з'явилася низка досліджень з питань педагогічної інноватики (І. Бех, І. Богданова, О. Іонова, М. Кларін, Н. Клокар, В. Лазарєв, О. Попова, М. Поташник, Н. Юсуфбекова та ін.) [3; 5; 12].

Ідеї впровадження освітньо-виховних інновацій у педагогічну практику на початку XXI ст. досліджували І. Бех (2002), О. Попова (2001), І. Дичківська (2004), Л. Ващенко (2005), В. Химинець (2009) та ін. [2; 3; 11].

Аналіз літератури свідчить про те, що теоретичні засади інноватики у вихованні у їх історико-педагогічній ретроспективі розроблені недостатньо. Зокрема, відсутні праці, у яких би обґрунтовувались теоретичні засади інноватики у вихованні.

Мета статті полягає в обґрунтуванні теоретичних засад інноватики у вихованні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нововведення як інструмент перетворення є самостійним об'єктом вивчення в усіх промислово розвинених країнах. Нововведення, формування новацій, механізмів управління змінами, подолання опору нововведенням, адаптації до них людини, використання та поширення інноваційних потоків, інноваційної діяльності, їх вплив на розвиток суспільства в цілому вивчає порівняно нова галузь науки – інноватика.

Сучасна довідкова вільна енциклопедія Вікіпедія визначає *інноватику* як галузь знань, що охоплює питання методології й організації інноваційної діяльності. Інноватика вивчає закономірності процесів розвитку, формування новацій, нововведень, механізмів управління змінами, подолання опору нововведенням, адаптації до них людини, використання та поширення інноваційних потоків, інноваційної діяльності, їх вплив на сферу конкуренції, на розвиток суспільства в цілому [4].

Предметом інноватики є створення, освоєння та поширення різного типу інновацій. Уперше термін «інноватика» було вжито наприкінці XX ст. в роботах російського професора В. Колосова з метою визначення напряму наукової діяльності з розробки і розвитку теоретичних засад наукової методології і методів прогнозування створення інновацій, а також методів планування, організації інноваційної діяльності та реалізації нововведень. Він визначив інноватику як галузь знань, що розвиває методологію і організацію інноваційної діяльності [1, с. 6].

Специфіка інноватики полягає в тому, що вона є міждисциплінарною методологією особливого типу і забезпечує таке інтегрування знань, у процесі якого спеціальні науки зберігають свою самостійність і специфічність, але їх теоретичні концепції і фактичні дані об'єднуються навколо методів дослідження проблем інновацій та інноваційної діяльності, інтегруючи різноманітні наукові знання з метою підвищення їх практичної ефективності [1, с.154].

Інші учені (А. Акімов, Г. Гамідов та ін.) в інноватиці як у науковому напрямі виокремлюють дві взаємодоповнюючі складові: теоретичну інноватику і прикладну. Теоретична інноватика вирішує проблеми створення і розвитку наукової методології інноватики, теоретичні проблеми синтезу інноваційно складних організаційно-технічних систем (нових знань, ідей, нових технологій, винаходів, відкриттів) [1]. Підставою теоретичної інноватики є система взаємопов'язаних понять, ідей, нових знань, методів, гіпотез і припущень, спрямованих на розробку теоретичних положень, і методології інноватики. Предметом і об'єктом досліджень теоретичної інноватики є система понять, ідей, алгоритмів, моделей, методів, спрямованих на прогнозування, планування й проектування інноваційних складних організаційно-технічних систем з оптимальною конструкцією. Під прикладною інноватикою розуміється напрям інноваційної діяльності з вирішення проблем планування, організації і реалізації нововведень [1].

Власне, кінцевим результатом інноваційних досліджень є досягнення практичного ефекту для забезпечення суспільного добробуту держави, людства в цілому [5].

В освіті інноваційність як принцип забезпечує умови розвитку особистості, здійснення її права на індивідуальний творчий внесок, на особистісну ініціативу, на свободу саморозвитку та досягнення власної і суспільної мети. Прагнення до змін, зняття певних обмежень на інноваційну освітньо-виховну діяльність прислужилися зародженню широкого інноваційного руху в системі освіти й виховання. Тільки інноваційні за сутністю освіта й виховання можуть сформувати людину, яка житиме за сучасними інноваційними законами, буде всебічно розвиненою, самостійною, самодостатньою особистістю, яка керується в житті власними знаннями й переконаннями.

Відбором, теоретичним осмисленням, класифікацією педагогічних інновацій займається нова галузь педагогічного знання – педагогічна інноватика (І. Дичківська) [3]. По суті, педагогічна інноватика – вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій.

За визначенням Н. Юсуфбекової, педагогічна інноватика є самостійною галуззю педагогічної науки, вченням про створення педагогічних нововведень, їх оцінку й освоєння педагогічною спільнотою, застосування їх на практиці [12]. На думку А. Хуторського [11], під педагогічною інноватикою необхідно розуміти науку, що вивчає природу, закономірності виникнення і розвитку педагогічних інновацій, їх зв’язок з традиціями минулого і майбутнього відносно суб’єктів освіти. Педагогічна інноватика досліджує трьохскладовний процес – процес створення, засвоєння і застосування нововведень; вивчає природу, закономірності виникнення й розвитку педагогічних інновацій.

Своєю чергою, В. Лазарєв пропонує вважати об’єктом педагогічної інноватики інноваційний процес, умови, способи і результати його здійснення, а предметом – залежність між ефективністю інноваційних процесів і чинниками, що її визначають, а також способи впливу на ці чинники з метою підвищення ефективності змін [8]. Дещо ширше пропонує розглядати об’єкт дослідження педагогічної інноватики А. Хуторськой, як-то: що об’єкт педагогічної інноватики охоплює процес виникнення, розвитку й освоєння інновацій в освіті, які сприяють прогресивним змінам, а предметом виступає сукупність педагогічних умов, засобів і закономірностей, пов’язаних з розробкою, запровадженням та освоєнням педагогічних інновацій в освітній практиці. Але ключовий момент, що відрізняє педагогічну інноватику від інноватики в інших сферах, – це особистісний чинник. Тому у предмет педагогічної інноватики входить також система взаємин, які виникають в інноваційній освітній діяльності, спрямованій на становлення особистості суб’єктів освіти – учнів, педагогів, адміністраторів [11, с.14-15].

Одним із найголовніших аспектів педагогічної інноватики є пошук і впровадження нових максимально ефективних технологій навчання і виховання, результатом яких має бути формування адаптованої до змінних умов, активної, дієвої, освіченої особистості.

Педагогічна інноватика належить до системи загального наукового і педагогічного знання. Вона виникла і розвивається на межі загальної інноватики, методології, теорії та історії педагогіки, психології, соціології і теорії управління, економіки освіти і є однією з фундаментальних дисциплін, яка суттєво прискорює процеси оновлення освіти.

Педагогічна інноватика – вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій у системі освіти і виховання.

Як зауважує О. Сухомлинська, сьогодні у науці немає єдиного погляду, єдиних підходів до розгляду предмету інноватики: «кожен з авторів, дослідників пропонує своє тлумачення, свої критерії й оцінку» інноваційних процесів [7, с.7]. На її думку, предмет інноватики – це «процес упровадження чогось «нового», такого, чого не було вдіяльності інших навчальних закладів. Це може стосуватися й змісту освіти, й особливо форм, засобів та методів навчання й виховання» [там само]. Водночас, це й «принципово новий підхід до втизначення загальних педагогічних умов діяльності закладів на основі нової ідеї, яка докорінним чином змінює саму філософію діяльності цього закладу або започатковує нову філософію освіти, формує новий тип його організації, змісту, напряму й форм діяльності, що

реалізуються всистемних й комплексних інноваційних програмах» [7, с.7].

На основі зазначеного вище пропонуємо розглядати інноватику у вихованні як цілеспрямований процес часткових змін, що ведуть до модифікації мети, змісту, методів, форм, адаптації виховного процесу до нових вимог. Це своєрідний педагогічний експеримент, започаткований автором інноваційної ідеї за підтримки і педагогів, і батьків, що спрямований на якісно новий результат у вихованні дітей.

Відтак, вибудова й застосування теоретичних засад інноватики у вихованні будуть ефективними за умов створення системи різновекторних інноваційних технологій, ознаками якої є концептуальна цілісність, структурна завершеність, цілеспрямованість і керованість, функціонально-діяльнісний характер взаємодії її складових, діагностично-результативний супровід на основі визначених критеріїв і показників. Система різновекторних інноваційних технологій у вихованні ґрунтується та забезпечується нормативно-правовими, соціально-педагогічними, психолого-педагогічними, організаційно-управлінськими умовами і передбачає:

- оновлення змісту, функцій і технологій інновацій;
- розвиток інноваційної компетентності педагогів, методистів, управлінців;
- застосування програмно-проектного підходу у визначенні змісту і технологій інноваційного виховного процесу.

Для забезпечення ефективного впровадження інноватики у вихованні доцільно використовувати різноманітні методи: теоретичні – вивчення, аналіз та узагальнення психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження з метою визначення теоретичних основ обраної теми, для обґрунтування філософсько-методологічних основ дослідження; історико-педагогічний для опису етапів розвитку інноваційно-виховної сфери; функціонально-структурний для систематизації етапів розгортання інноваційного процесу; абстрагування, формалізація, узагальнення для обґрунтування понятійного апарату дослідження та формулювання висновків і рекомендацій; емпіричні – праксиметричні (вивчення та аналіз інноваційного виховного досвіду); діагностичні (анкетування, бесіда, тестування, інтерв'ювання), обсерваційні (пряме і непряме спостереження), експериментальні (констатувальний, формувальний, рефлексивно-оцінний етапи педагогічного експерименту); статистичні (кількісний та якісний аналіз) для оцінки стану та динаміки розвитку інноватики у вихованні.

Інноватика у вихованні базується на врахуванні особистісних характеристик учнів із застосуванням модернізаційного педагогічного інструментарію педагогів, насамперед, інноваційних виховних технологій.

І. Бех під інноваційною виховною технологією розуміє систему теоретично обґрунтованих (на основі глибоких знань про психологію вихованця) й підтверджених практикою способів, прийомів, процедур розгортання гуманістично спрямованого змісту та організаційно доцільних умов виховної діяльності, які забезпечують підвищення рівня духовно-моральної вихованості особистості як суб'єкта відповідних цінностей [2].

Провідна ідея інноваційних виховних технологій полягає в забезпеченні випереджаючого впливу на виховну практику. Остання має реально збагатити підростаючу особистість вищими смислами життя для їх постійного утвердження в її поведінці та діяльності.

На думку І. Беха, інноваційна виховна технологія має ґрунтуватися на таких наукових положеннях: 1. Мету слід ставити у виховних протилежностях: Ти духовно недосконалий – *Ти* духовно досконалий; 2. Ідеал духовно досконалої особистості слід утілювати в таких інтегрованих показниках: відданості, гідності й самодостатності; 3. Створення умов для злиття двох духовних *Я* – суб'єкта і об'єкта вчинку; 4. Забезпечення переходу вихованця від духовного можливого до духовної потреби; 5. Орієнтація виховного процесу на зв'язок «Ми – духовно-моральна цінність»; 6. Постійна апеляція до *Я*-доброцентрованого вихованця і заперечення *Я*-егоцентрованого; 7. Культивування ціннісно орієнтованого міжособистісного

спілкування вихованців [2].

При цьому важливим є твердження, що інноваційність виховної технології не стала величина: рівень цього показника залежить від глибини та обсягу знань, якими на даний час володіють науки про людину і які залучаються до кожної виховної дії. Тож наукомісткість і є визначальною характеристикою інноваційної виховної технології порівняно з традиційними виховними методами. З огляду на це, інноваційна виховна технологія корелює із творчим підходом педагога до організації виховного процесу.

Зважаючи на викладене вище, конкретна фундаментальна задача в рамках загальної проблеми, вирішення якої передбачається в межах інноватики у вихованні, полягає у виробленні системного підходу до обґрунтування, розроблення і впровадження інноваційних технологій виховного процесу, що враховує і адекватно реагує на виклики соціально-педагогічного середовища, узгоджує і впорядковує інновації різних рівнів (державного, регіонального, інституційного).

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи, можна констатувати, що інноватика орієнтована на кінцевий результат, на споживача, у нашому випадку, на особистість учня, учителя. У зв'язку із цим необхідно приділити більшу увагу розробці й обґрунтуванню векторних критеріїв оптимальності слабко структурованих інноваційних складних організаційних систем, розробці й обґрунтуванню векторних критеріїв і методів прийняття оптимальних рішень, що дають змогу встановити раціональне поєднання різних етапів інноваційної діяльності, у тому числі й етапу реалізації інновацій, і інноваційних послуг, а також розробити теорії прогнозування високоефективних інновацій різного функціонального призначення та теоретичні основи методології інноватики й організації ефективної інноваційної діяльності, створити загальні теорії інноватик, більш детальну увагу приділити дослідженню інноваційних технологій. Вирішення окреслених завдань є особливо актуальним у сфері освіти й виховання, позаяк педагогічна інноватика спрямована на забезпечення адекватності навчально-виховного процесу і його результатів вимогам суспільства. В умовах динамічно змінюваного соціуму це спонукає до постійного оновлення змісту і форм навчання та виховання, максимально уважного і водночас критичного ставлення до всього нового. Таким чином, варто звернути увагу на значущість інноватики у вихованні як наукової методології й науково-практичного напряму, покликаної прогнозувати й розв'язувати важливі проблеми формування сучасної людини в умовах сучасного освітньо-виховного простору.

При цьому необхідно пам'ятати, що впровадження інновацій у виховання вимагає величезної прогностичної діяльності і виробленню на її основі науково вивіреної стратегії розвитку виховання, яке визначить загальні контури і спрямованість діяльності педагога-вихователя.

Список використаних джерел:

1. Акимов А. А. Системологические основы инноватики / А. А. Акимов, Г. С. Гамидов, В. Г. Колосов. – СПб. : Политехника, 2002. – 596 с.
2. Бех І. Д. Інноваційна виховна технологія: сутнісні положення і шляхи реалізації / І. Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2014. – № 1 – С.12–17.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : Навчальний посібник / І. М. Дичківська. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
4. Інноватика – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki /%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA% D0%B0
5. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент: навч. посібник / Н. В. Краснокутська. – К.: КНЕУ, 2003. – 504 с.
6. Кремень В.Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Г. Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.

7. Нариси з історії розвитку новаторських навчально-виховних закладів в Україні (XX століття) : посіб. / за ред. О. В. Сухомлинської, В. С. Курила. – Луганськ : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2010. – 444 с.
8. Педагогічна інноватика [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.ippo.edu.te.ua/files/science_work/resursy/14_ped_innovatika.doc
9. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04. 07. 2002 р. № 40-IVII // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 143. – С. 5–11.
10. Феномен інновацій : освіта, суспільство, культура : монографія / за ред. В. Г. Кременя. – К. : Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.
11. Хуторской А. В. Педагогическая инноватика – рычаг образования [Электронный ресурс] / А. В. Хуторской. – Режим доступа : http://eidos.ru/journal/2005/ 0910-19.htm
12. Юсуфбекова Н. Р. Общие основы педагогической инноватики. Опыт разработки теории инновационных процессов в образовании / Н. Р. Юсуфбекова. – М. : НИИ теории и истории педагогики, 1991. – 91 с.

REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED

1. Akimov A. A. Sistemologicheskie osnovy innovatiki (Системологические основы инноватики) / A. A. Akimov, G. S. Gamidov, V. G. Kolosov. – SPb. : Politehnika, 2002. – 596 s. (in Russian)
2. Bekh I. D. Innovatsiyna vykhovna tekhnolohiya: sutnisni polozhennya i shlyakhy realizatsiyi (Інноваційна виховна технологія: сутнісні положення і шляхи реалізації) / I. D. Bekh // Pedahohika i psykholohiya. – 2014. – № 1 – S.12–17. (in Ukrainian)
3. Dychkivs'ka I. M. Innovatsiyni pedahohichni tekhnolohiyi : (Інноваційні педагогічні технології)Navchal'nyy posibnyk / I. M. Dychkivs'ka. – K. : Akademvydav, 2004. – 352 s. (in Ukrainian)
4. Innovatyka (Інноватика) – Rezhym dostupu: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0
(in Ukrainian)
5. Krasnokuts'ka N. V. Innovatsiynyy menedzhment (Інноваційний менеджмент): navch. posibnyk / N. V. Krasnokuts'ka. – K.: KNEU, 2003. – 504 s. (in Ukrainian)
6. Kremen' V.H. Osvita i nauka Ukrayiny: shlyakhy modernizatsiyi (Fakty, rozdumy, perspektyvy) (Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / V.H. Kremen'. – K.: Hramota, 2003. – 216 s. (in Ukrainian)
7. Narysy z istoriyi rozvytku novators'kykh navchal'no-vykhovnykh zakladiv v Ukrayini (XX stolittya) : posib. / za red. O. V. Sukhomlyns'koyi, V. S. Kuryla. – Luhans'k : Vyd-vo DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka», 2010. – 444 s. (in Ukrainian)
8. Pedahohichna innovatyka (Педагогічна інноватика) [Elektronnyy resurs] – Rezhym dostupu: www.ippo.edu.te.ua/files/science_ work/resursy/14_ped_innovatika.doc (in Ukrainian)
9. Pro innovatsiynu diyal'nist' (Про інноваційну діяльність): Zakon Ukrayiny vid 04. 07. 2002 r. № 40-IVII // Uryadovyy kur"yer. – 2001. – № 143. – S. 5–11. (in Ukrainian)
10. Fenomen innovatsiy : osvita, suspil'stvo, kul'tura (Феномен інновацій : освіта, суспільство, культура): monohrafiya / za red. V. H. Kremenya. – K. : Pedahohichna dumka. – 2008. – 472 s. (in Ukrainian).
11. Hutorskoj A. V. Pedagogicheskaja innovatika – rychag obrazovanija (Педагогическая инноватика – рычаг образования) [Jelektronnyj resurs] / A. V. Hutorskoj. – Rezhim dostupa : http://eidos.ru/journal/2005/ 0910-19.htm (in Russian)
12. Jusufbekova N. R. Obshhie osnovy pedagogicheskoj innovatiki. (Общие основы педагогической инноватики) Opyt razrabotki teorii innovacionnyh processov v obrazovanii / N. R. Jusufbekova. – M. : NII teorii i istorii pedagogiki, 1991. – 91 s. (in Russian).

Аннотация. В статье осуществлен теоретический анализ принципиальных положений инноватики в воспитании. Инноватика в воспитании рассматривается как целенаправленный процесс частичных изменений, ведущих к модификации цели, содержания, методов, форм, адаптации воспитательного процесса к новым требованиям; как своеобразный педагогический эксперимент, начатый автором инновационной идеи при поддержке и педагогов, и родителей, направленный на качественно новый результат в воспитании детей.

Доказано, что конкретная фундаментальная задача в рамках общей проблемы, решение которой предполагается в пределах инноватики в воспитании, состоит в выработке системного подхода к обоснованию, разработке и внедрению инновационных технологий воспитательного процесса, который учитывает и адекватно реагирует на вызовы социально-педагогического среды, согласовывает и упорядочивает инновации разных уровней (государственного, регионального, институционного).

Ключевые слова: инноватика, инноватика в воспитании, воспитательный процесс, инновационные воспитательные технологии.

Summary. In the article the theoretical analysis of the fundamental provisions of innovation in upbringing is suggested. Innovation in upbringing is considered as a purposeful process of partial changes leading to the modification of goals, content, methods and forms of upbringing process of adaptation to new requirements; as a kind of pedagogical experiment that it is initiated by the author of the innovative idea and supported by teachers and parents, and it is directed at a new qualified result in upbringing children.

It is taken for granted that the innovation in upbringing is based on the consideration of the personal characteristics of pupils which are used by teachers in modernization of pedagogical tools, especially innovative upbringing of technologies.

It is proved scientifically that a particular fundamental problem in the contest of the whole problem, decision of which is expected to be soluted in the innovation of upbringing, is defined in drawing up a systematic approach to the study, development and implementation some innovation technologies of upbringing process that takes into account and adequately responds to the challenges of social and educational environment, co-ordinates and regulats innovations of different levels (national, regional, institutional).

Key words: innovation, innovation in upbringing, upbringing process, innovative upbringing technologies.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2015